

til, for det forstyrrer let. Jeg forstaaer godt dette Ønske, men det er mod Livets Udvikling. Det er en Livsytring, denne nationale Kamp. Men naar man ud fra dette Ønske om, at denne Kamp kunde skaffes ud af Verden, har Planer og Tanker om, at hvor man ikke kan trække en nøjagtig national Grænse, maa man sørge for, at der i Fremtiden kan blive saa klare nationale Grænser som muligt, saa mener jeg, at det er ugørligt, og det er ogsaa farligt, fordi man saa befinder sig i Strid med Livet, som det vil udfolde sig. Saa er man jo fristet til at sætte Statsmaskinen og maaske ogsaa Folket i Gang for at trænge de tyske Folkedele tilbage, for at opsure dem, for at hindre, at tyske Folkedele kommer herind, for at gøre Grænsen til et saa skarpt Skel som muligt. Alt dette vil nødvendigvis blive opfattet som en uvenlig Holdning. Vi har ofte haft det Indtryk, at der laa saadanne Tanker bagved mange Forvaltnings- og administrative Forholdsregler, som man brugte. Noget saadant kan man ikke gøre, uden at det skader Forholdet mellem de to Stater og mellem de to Folk.

Der er nogle andre Ting, jeg vil nævne, som vi ikke er saa glade for nede i de nyrhvervede Landsdele. At man fra Danmarks Side satte Pris paa at gøre alt i Stand, som ikke var godt efter Krigen, er en Selvfølge; men at vi f. Eks. maa opleve, at næsten ikke een Embedsmand, der kommer derned, er tilfreds med de Embedsboliger, som vi var tilfredse med, men der skal bygges nye og restaureres, det er vi ikke meget glade ved. Vi har mere Respekt for den nøjsomme Maade, hvorpaa den jydsk Bonde dyrkede Heden, end for den overlegne Maade, hvorpaa man stiller Fordringer til Livet, som vi ikke var vant til at stille. Jeg samtykker fuldt ud i det, som det ærede Medlem Hr. Pürschel sagde, at det var bedre at faa færre og godt lønnede Tjenestemænd end mange og for daarligt lønnede, endskønt jeg ikke har Syn for, at Tjenestemændene i det hele taget staaer sig daarligt her i Danmark.

Forvaltningen i det hele synes jeg er for dyr og for langsom. Vi venter paa Besked i uendelige Tider, og naar Beskeden kommer, kommer den ofte uden Grunde, hvad vi ikke var vant til i den preussiske Tid. Vi ventede, der kunde spares noget, at der kunde være en bestemt og hurtigere Maade i hele Forvaltningen. Jeg har ofte med Henryn til Lovgivningen lagt Mærke til, at Lovene holdes temmelig

elastiske; og det er omtrent et lignende Træk som i Forvaltningen, at der staaer meget til den enkelte Embedsmands Skøn. Saaledes overlades der ogsaa i Lovene en alt for stor Rest — foruden at Lovene i det hele er elastiske, for elastiske efter min Mening —, ofte for meget til Ministerens Skøn eller Kongens Afgørelse. Nu kan man tænke forskelligt om disse Ting, det elastiske har sine Fordele, men vi har det Syn paa Sagen, at Lovene er for elastiske.

Jeg behøver ikke at sige Dem — det ved De selv —, at Retsvæsenet har forspildt en stor Del af den Tillid, som Befolkningen maa have til det, og de Skandaler, vi har haft dernede, hænger ikke blot ved enkelte Personer, men ogsaa ved Institutioner, som hurtigst muligt bør afskaffes. Man venter en større offentlig Garanti for alle Retsforretninger, og at de, som skal dømme i Retsspørgsmaal, ikke bliver forstyrret i det ved deres private Interesser. At der er en hel Del Usoliditet i Forretningslivet, en Tilbøjelighed til at spekulere, hænger selvfølgelig stærkt sammen med Tiden, men vi har oplevet dette netop samtidig med, at vi kom til Danmark. Man maa haabe, at det overvindes.

Hærløvene vækker en Del Uro dernede, især i de Kredse, jeg repræsenterer; man frygter for, at Danmark kunde komme i en Afhængighed af Ententen, der kunde have Konsekvenser, som muligvis kunde gaa ud netop over Nordslesvig. Alt, hvad der sker i den Retning, at Danmark søger nærmere Tilslutning til de skandinaviske Lande, ser vi med Tilfredshed paa, og det lader jo til, at der sker noget i den Retning; det garanterer for os en meget større Uafhængighed for Danmark, end noget andet Forhold kunde gøre.

Jeg vil slutte med at sammenfatte mine Betragtninger derhen, at jeg nok ser visse Linier i dansk Politik, der viser en heldig Vej, men jeg ser mange andre, der viser en anden Vej, og jeg ser ingen klar Linie og ingen fast betryggende Villie; naar en Tilbagetræden af Regeringen kunde have den Følge, at det vendtes til det gode, kunde jeg nok ønske den.

Første Næstformand (*K. M. Klavsen*): Jeg skal her afbryde Forhandlingerne.

Næste Møde holdes i Morgen, Torsdag den 19. Oktober, Kl. 1 med følgende Dagsorden: